

CÔNG TÁC TÔN GIÁO SAU BA NĂM THỰC HIỆN NGHỊ QUYẾT TRUNG ƯƠNG 7 KHÓA IX

TS. NGÔ HUY TIẾP

Học viện CTQG Hồ Chí Minh

1. Vài nét về các tôn giáo ở Việt Nam.

Hiện nay ở Việt Nam có khoảng 80% dân số có đời sống tín ngưỡng, tôn giáo, trong đó có khoảng gần 20 triệu tín đồ của 6 tôn giáo đang hoạt động bình thường, ổn định, chiếm 25% dân số. Cụ thể: gần 10 triệu tín đồ đạo Phật, cư trú ở hầu hết các tỉnh, thành phố trong cả nước, hơn 5,5 triệu tín đồ Thiên Chúa giáo, cư trú ở 50 tỉnh, thành phố; trong đó, có một số tỉnh tập trung đông như Nam Định, Ninh Bình, Hải Phòng, Nghệ An, Đà Nẵng, Kon Tum, Đắk Lắk, Khánh Hòa, Bình Thuận, Đồng Nai, TP. Hồ Chí Minh, An Giang, TP. Cần Thơ; hơn 2, 4 triệu tín đồ đạo Cao Đài, sống ở các tỉnh Nam Bộ như Tây Ninh, Long An, Bến Tre, TP. Hồ Chí Minh, Đồng Tháp, Tiền Giang, Cần Thơ, Vĩnh Long, Kiên Giang, Cà Mau, An Giang; gần 1,3 triệu tín đồ Phật giáo Hoà Hảo, tập trung cư trú chủ yếu ở các tỉnh miền Tây Nam Bộ; khoảng 1 triệu tín đồ đạo Tin lành, cư trú ở các tỉnh: Đà Nẵng, Quảng Nam, TP. Hồ Chí Minh, các tỉnh Nam Bộ, Tây Nguyên và một số tỉnh phía Bắc; hơn 60 nghìn tín đồ Hồi giáo, cư trú ở các tỉnh: An Giang, TP. Hồ Chí Minh, Bình Thuận, Ninh Thuận... Đa số tín đồ các tôn giáo là người lao động; trong đó, chủ yếu là nông dân. Ước tính, số tín đồ là nông dân của Phật giáo, Thiên Chúa giáo chiếm đến 80-85%, Cao Đài,

Phật giáo Hòa Hảo: 95% và đạo Tin lành là 65%.

Cho đến nay, đã có 15 tổ chức tôn giáo được Nhà nước cho phép hoạt động là: Giáo hội Công giáo, Giáo hội Phật giáo, Hội thánh Tin lành Việt Nam (miền Nam), Hội thánh Tin lành Việt Nam (miền Bắc), 9 hệ phái Cao Đài, Phật giáo Hoà Hảo và cộng đồng Hồi giáo TP. Hồ Chí Minh. Bên cạnh đó, một số tổ chức hệ phái của các tôn giáo khác cũng đang được Nhà nước xem xét để công nhận tư cách pháp nhân.

Về chức sắc, nhà tu hành của các tôn giáo: có 59.110 vị. Trước năm 1975, số lượng nhà tu hành Phật giáo khoảng gần 15.000 vị thì nay đã có 38.866 vị; trong đó, hàng trăm vị có bằng thạc sĩ, tiến sĩ, hàng ngàn vị tốt nghiệp cử nhân (kể cả đào tạo, tốt nghiệp ở nước ngoài). Thiên Chúa giáo có 42 giám mục, 2.700 linh mục và 11.282 tu sĩ; Tin lành có 492 mục sư, giảng sư và truyền đạo; Cao Đài có 8.340 chức sắc, chức việc; Phật giáo Hoà Hảo có 982 chức việc và Hồi giáo có 699 chức sắc; 3 học viện Phật giáo với trên 1.000 tăng ni sinh, 30 trường trung cấp Phật học, 4 trường cao đẳng Phật học với 3.940 tăng ni sinh theo học. Giáo hội Thiên Chúa giáo có 6 Đại chủng viện với 1.085 chủng sinh và 1.712 chủng sinh dự bị. Viện Thánh kinh Thần

học của Tổng Liên hội Hội thánh Tin lành Việt Nam (miền Nam) đã chiêu sinh hai khoá với 150 học sinh. Hiện có hàng trăm người của các tôn giáo đang theo học thạc sĩ, tiến sĩ ở các nước trên thế giới.

Cả nước hiện có 22.000 cơ sở thờ tự, trong đó có nhiều cơ sở được xây dựng mới, xây dựng lại khang trang, đẹp đẽ là bằng chứng sinh động về đảm bảo tự do tín ngưỡng, tôn giáo - nguyên tắc hàng đầu và nhất quán của Đảng và Nhà nước Việt Nam.

2. Công tác tôn giáo trong 3 năm qua.

Trong 3 năm qua, công tác tôn giáo được các địa phương quán triệt và thực hiện theo nội dung Nghị quyết Trung ương 7 khoá IX (Nghị quyết TW 7 khoá IX), *Pháp lệnh Tín ngưỡng, tôn giáo* tháng 6-2004, Nghị định số 22/2005/NĐ-CP ngày 01-3-2005 của Chính phủ hướng dẫn thực hiện một số điều của *Pháp lệnh Tín ngưỡng, tôn giáo*; Chỉ thị số 01/2005/CT-TTg ngày 04-2-2005 của Thủ tướng Chính phủ về công tác đối với đạo Tin lành. Đây là một hệ thống các quan điểm, chính sách, pháp luật đổi mới của Đảng và Nhà nước ta về tín ngưỡng, tôn giáo, là cơ sở và định hướng quan trọng tạo ra sự nhất trí cao trong toàn bộ hệ thống chính trị cả về nhận thức, tư tưởng chỉ đạo và tổ chức thực hiện chính sách tôn giáo ở địa phương. Theo đó, tỉnh uỷ các địa phương đã ban hành các chương trình hành động về việc thực hiện Nghị quyết TW7 khoá IX, *Pháp lệnh Tín ngưỡng, tôn giáo*... Các huyện uỷ, thị uỷ, đảng uỷ trực thuộc tỉnh uỷ tổ chức quán triệt và xây dựng chương trình hành động. Đồng thời, tổ chức nghiên cứu quán triệt các chính sách của Đảng và Nhà nước mới ban hành về tôn giáo cho chức sắc, chức việc, tu sĩ thuộc các tổ chức tôn giáo ở địa phương, đã tạo ra sự đồng thuận trong giáo hội và xã hội, là cơ sở và tiền đề cho việc

thực thi có hiệu quả chính sách tôn giáo của Đảng và Nhà nước.

Mặt trận Tổ quốc cấp tỉnh phối hợp với Ban Dân vận tỉnh uỷ, Ban Tôn giáo tỉnh tổ chức cho các chức sắc tôn giáo và thành viên Uỷ ban đoàn kết công giáo học tập Nghị quyết TW 7 khoá IX về công tác tôn giáo và chương trình hành động của tỉnh uỷ.

Ban Tôn giáo tỉnh, thành phố phối hợp với công an cấp tỉnh và các ngành chức năng tổ chức nhiều lớp học nghiệp vụ về công tác tôn giáo cho cán bộ chủ chốt cấp xã, giúp cho đội ngũ cán bộ này nắm chắc chủ trương đường lối của Đảng và Nhà nước về công tác tôn giáo, có thêm kĩ năng để giải quyết các tình huống trong thực tế. Đồng thời, các tổ chức trong hệ thống chính trị từ tỉnh, thành phố xuống cơ sở đều tiến hành quán triệt nội dung các chính sách của Đảng và Nhà nước về công tác tôn giáo và Chương trình hành động của cấp uỷ đến các đoàn viên, hội viên của tổ chức, giúp cho việc nhận thức của các cấp uỷ đảng, chính quyền và đoàn thể có sự thống nhất của cả hệ thống chính trị.

Các cấp uỷ đảng và chính quyền các tỉnh, thành phố đẩy mạnh huy động, đầu tư vốn phát triển kinh tế xã hội các vùng khó khăn có nhiều đồng bào có đạo sinh sống, vùng dân tộc thiểu số. Vận động đồng bào có đạo phát huy truyền thống yêu nước, phát huy sức mạnh khối đại đoàn kết dân tộc, lương giáo đồng lòng chung sức xây dựng và phát triển quê hương, đất nước. Tạo điều kiện cho các tôn giáo và đồng bào có đạo sinh hoạt tôn giáo theo đúng pháp luật của Nhà nước; nâng cao hiệu quả giải quyết các nhu cầu tôn giáo hợp pháp và chính đáng của đồng bào có đạo và các tổ chức tôn giáo như: quan tâm giải quyết và giúp đỡ Giáo hội tổ chức các sinh hoạt tôn giáo, chẳng hạn như Lễ Giáng sinh, Phục

sinh (đạo Công giáo, Tin lành); lễ Phật Đản, việc “An cư Kiết hạ” của Phật giáo; Lễ Khai đạo, đại hội Nhơn Sanh của đạo Cao Đài; lễ Tấn phong Giám mục Hoàng Đức Oanh (giáo phận Kon Tum); lễ tang cố mục sư Lemou Ha Buông (ở Lâm Đồng).

Các giáo phái tích cực tham gia vào các hoạt động chính trị - xã hội, tham gia xây dựng chính quyền các cấp. Đặc biệt là việc vận động cử tri có đạo tham gia bầu cử đại biểu Quốc hội, đại biểu HĐND các cấp, tham gia góp ý kiến xây dựng các đạo luật, nghị quyết của các cấp ủy đảng... Trong cuộc bầu cử HĐND 3 cấp, giáo hội Phật giáo, Thiên Chúa giáo, Cao Đài, Hoà Hảo đã lựa chọn và vận động tăng ni tham gia ứng cử. Theo số liệu của 44/64 tỉnh, thành phố, có tất cả 779 chức sắc, chức việc trúng cử đại biểu HĐND 3 cấp, trong đó cấp tỉnh có 39, cấp huyện có 186, cấp xã có 554 người.

Nhiều tỉnh, thành phố đã cơ bản hoàn thành việc lập hồ sơ, xét cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất cho các cơ sở tôn giáo, chủ động giải quyết những trường hợp vướng mắc, tranh chấp quyền sử dụng đất, làm cơ sở cho việc xét cấp giấy phép xây dựng, giải quyết đền bù khi thu hồi đất phục vụ các nhu cầu công cộng...

Chính quyền tỉnh Ninh Bình đã chấp thuận để Tòa giám mục thụ phong cho 9 linh mục, chuyển 14 linh mục phụ trách, giúp việc các xứ thuộc giáo phận Phát Diệm, chấp thuận kết quả bổ nhiệm 3 nữ tu phụ trách 3 cơ sở dòng và điều chuyển 5 nữ tu thuộc dòng Mến Thánh giá Phát Diệm; giải quyết cho 5 trường hợp xin đi học bổ túc Đại chủng viện Sao Biển Nha Trang, 11 trường hợp đi học Đại chủng viện Hà Nội; trong đó, có 10 trường hợp của Tòa Giám mục Phát Diệm và 1 trường hợp của an viện Châu Sơn; chấp thuận cho 1 linh mục đi du học tại Viện đại học Công giáo

Pa-ri; đối với đạo Phật, chấp thuận việc tổ chức mở khoá An cư Kiết hạ năm 2004 ở hai địa điểm: chùa Phúc Chính (thị xã Ninh Bình) và chùa Đồng Đắc (huyện Kim Sơn); chấp thuận cho 4 sư chuyển vị trí trụ trì, 1 sư kiêm nhiệm trụ trì; 2 tu sĩ Phật giáo đi dự hội thảo “Tăng già thế giới” tại Đài Loan; cấp phép cho xây dựng mới 3 chùa, xây dựng lại 1 chùa; tạo điều kiện thuận lợi để Ban Trị sự Phật giáo tỉnh tổ chức trọng thể lễ tang Hoà thượng Thích Thanh Hoà, Thượng tọa Thích Nguyên Đạt; đẩy mạnh thủ tục cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất cho trên 400 cơ sở tôn giáo, tạo điều kiện cho việc xây dựng, sửa chữa 20 cơ sở tôn giáo, điều chuyển trên 20 linh mục phụ trách xứ.

Các tỉnh Tây Nguyên đã chấp thuận để Hội thánh Tin lành cử 167 đại biểu chức sắc và tín đồ Tin lành các tỉnh Tây Nguyên đi dự Đại hội đồng lần thứ 44 Hội thánh Tin lành Việt Nam (miền Nam) tháng 3-2005; có 4 mục sư tham gia Ban trị sự Tổng liên hội; đã cho phép 10 ứng sinh theo học khoá II Viện Thánh kinh thần học; chấp thuận để Hội thánh phong chức 9 mục sư. Đặc biệt, đến nay, ở 5 tỉnh Tây Nguyên đã có 46 chi hội Tin lành được công nhận chính thức và 352 điểm, nhóm dâng kí sinh hoạt hợp pháp; trong đó nhiều nhất là ở Gia Lai với 29 chi hội. Hiện giới chức sắc và tín đồ theo đạo Tin lành, nhất là bà con dân tộc thiểu số rất phấn khởi. Một số đối tượng trước đây nghe kể xấu xí giục, kích động, gây rối, chống phá chính quyền, nay đã cam kết không nghe, không tin, không đi theo Tin lành Đêga mà trở về sinh hoạt với đạo Tin lành¹. Tỉnh Đắk Lắk đã cho phép xây dựng nhà thờ Hội thánh Tin lành Phước An (huyện Krông Pach); cấp đất cho Hội thánh Tin lành buôn A Lê A, phường Ea Tam, thành phố Buôn Ma Thuột, đang giải quyết thủ tục để cho phép xây dựng nhà thờ cho

Hội thánh Tin lành Buôn Ma Thuột và Hội thánh Tin lành xã Ea Tul (huyện Cư Mgar). Tỉnh Lâm Đồng hiện có 9 nhà thờ Tin lành đang sinh hoạt, chính quyền đã cho phép xây dựng 2 nhà thờ mới, trả lại một số cơ sở cũ để phục vụ nhu cầu sinh hoạt tôn giáo của tín đồ. Tỉnh Đắk Nông đang giải quyết thủ tục để cho phép xây dựng nhà thờ Tin lành buôn Bu (xã Thuận An, huyện Min). Mặt khác, để đáp ứng nhu cầu của Hội thánh có người hướng dẫn việc đạo, chính quyền đã chấp thuận để Hội thánh Tin lành Việt Nam (miền Nam) tổ chức lớp bồi dưỡng bổ túc thần học tại địa phương với gần 78 học viên đang theo học.

Trong điều kiện hội nhập, hoạt động đối ngoại tôn giáo có ý nghĩa rất quan trọng, nhằm làm cho thế giới hiểu rõ về đất nước và con người Việt Nam, về chính sách đối ngoại rộng mở, chính sách tôn giáo đúng đắn của Đảng và Nhà nước ta. Thực tế trong những năm qua, nhiều chức sắc, tu sĩ tôn giáo được đi tu học, thăm thân, du lịch, chữa bệnh ở nước ngoài, khi được gặp cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài đã chủ động giới thiệu về tình hình đất nước, quê hương, về sinh hoạt tôn giáo ở quê nhà, số tín đồ tăng lên rất nhiều so với trước đây, giáo sĩ được đào tạo, chức sắc được tấn phong, nhà thờ được xây dựng lại, làm mới khang trang hơn, đẹp đẽ hơn. Đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân nói chung, đồng bào có đạo nói riêng được cải thiện và nâng lên rõ rệt.

3. Một số kinh nghiệm.

Sau gần 3 năm thực hiện Nghị quyết TW 7 khoá IX có thể rút ra một số kinh nghiệm sau:

- Nhận thức đúng, đầy đủ các quan điểm cơ bản của Đảng về tôn giáo và chính sách tôn giáo, đặt công tác tôn giáo trong “chiến lược đại đoàn kết toàn dân” và tư tưởng Hồ

Chí Minh về đoàn kết dân tộc, đoàn kết lương, giáo với mục tiêu cao nhất là phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc. Mỗi cán bộ, đảng viên, đặc biệt là cán bộ làm công tác tôn giáo cần khẳng định rằng chính sách tôn giáo của Đảng và Nhà nước ta là vấn đề chiến lược, lâu dài và có ý nghĩa rất quan trọng trong sự nghiệp cách mạng của chúng ta. “Tín ngưỡng, tôn giáo là nhu cầu tinh thần của một bộ phận nhân dân, đang và sẽ tồn tại cùng dân tộc trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở đất nước ta. Đồng bào các tôn giáo là bộ phận của khối đại đoàn kết dân tộc”², chỉ có trên cơ sở nhận thức sâu sắc và toàn diện quan điểm cơ bản, chiến lược này thì mới tạo ra sự nhất trí cao trong tư tưởng chỉ đạo và tổ chức thực hiện chính sách tôn giáo của Đảng và Nhà nước, mới tạo được sự đồng thuận trong xã hội, tạo ra động lực cách mạng để thực hiện thắng lợi công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

- Nâng cao hiệu quả công tác vận động đồng bào các tôn giáo. Nội dung của công tác tôn giáo liên quan đến nhiều ngành, nhiều cấp nhưng cốt lõi của công tác tôn giáo là công tác vận động quần chúng. Công tác tôn giáo là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị. Cần tiếp tục đẩy mạnh tuyên truyền trong nhân dân, trong đó có đồng bào các tôn giáo hiểu rõ và nghiêm chỉnh thực hiện chính sách tôn giáo của Đảng và Nhà nước; thấy rõ sự quan tâm của Nhà nước trong việc chăm sóc đời sống vật chất và tinh thần của đồng bào có đạo. Động viên đồng bào các tôn giáo cùng toàn dân hăng hái tham gia các phong trào thi đua yêu nước, phát triển kinh tế, văn hoá, xã hội, tham gia phòng chống tệ nạn xã hội, giữ gìn an ninh, trật tự. Thực hiện cuộc vận động của Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam “Toàn dân đoàn kết xây

dựng đời sống văn hoá khu dân cư"... Thực hiện tốt quy chế dân chủ ở cơ sở, phát huy quyền làm chủ của nhân dân. Các cấp uỷ đảng và chính quyền cần xác định biện pháp cơ bản, lâu dài trong công tác tôn giáo là phải thực hiện tốt các chương trình phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống vật chất, văn hoá của đồng bào các tôn giáo.

- Tăng cường công tác quản lý nhà nước đối với các hoạt động tôn giáo theo đúng các quy định của pháp luật. Bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo và quyền tự do không tín ngưỡng tôn giáo của mọi công dân. Muốn vậy, chính quyền các cấp cần quan tâm, giải quyết các nhu cầu chính đáng và hợp pháp của giáo hội và quần chúng tín đồ như các sinh hoạt tôn giáo, đào tạo tăng ni, phật tử, chức sắc, xây dựng cơ sở thờ tự, in ấn, xuất bản kinh sách, phong chức, bổ nhiệm... Các cấp uỷ đảng tập trung chỉ đạo chính quyền giải quyết triệt để các khiếu nại, tố cáo từ cơ sở, bình tĩnh, mềm dẻo có nguyên tắc và phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan chức năng trên địa bàn khi giải quyết những tình huống phức tạp trong thực tế, không nóng vội, chủ quan, tránh bị các thế lực thù địch, phản động lợi dụng tung tin, xuyên tạc, lôi kéo đồng bào có đạo đi ngược lại lợi ích chung của dân tộc. Tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ làm công tác tôn giáo. Đấu tranh ngăn chặn các hoạt động mê tín dị đoan, các hành vi lợi dụng tín ngưỡng, tôn giáo để làm phương hại đến lợi ích chung của đất nước, vi phạm quyền tự do tôn giáo của công dân.

- Tăng cường hơn nữa công tác tuyên truyền đối ngoại tôn giáo, làm cho thế giới (đặc biệt là cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài) có được thông tin chính xác, đầy đủ về tình hình đất nước, về chính sách tôn giáo của Đảng và Nhà nước; những

thành tựu đạt được trong công cuộc đổi mới, thành quả công tác tôn giáo trong những năm qua. Tạo niềm tin và động viên đồng bào Việt Nam ở nước ngoài tham gia xây dựng Tổ quốc, bạn bè quốc tế ủng hộ sự nghiệp cách mạng chính nghĩa của nhân dân ta.

Tiếp tục kiện toàn, củng cố tổ chức bộ máy và xây dựng đội ngũ cán bộ làm công tác tôn giáo chuyên trách của chính quyền các cấp theo quy định tại Nghị định số 22/2005/NĐ-CP của Chính phủ.

Tập trung xây dựng lực lượng cốt cán ở vùng đông tín đồ, củng cố Ban đại diện người công giáo yêu nước và Ban đại diện Phật giáo, tăng cường phát triển đảng viên đối với thanh niên có đạo. Trước mắt cần chú trọng đào tạo, bồi dưỡng kiến thức pháp luật, chủ trương của Đảng, tiếng dân tộc cho đội ngũ cán bộ làm công tác tôn giáo ở vùng có nhiều dân tộc thiểu số sinh sống. Cán bộ làm công tác tôn giáo ở vùng đồng bào dân tộc thiểu số phải được bồi dưỡng, huấn luyện để hiểu biết phong tục, tập quán, tiếng nói của dân tộc thiểu số nơi mình công tác.

- Phát huy sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị trong công tác tôn giáo, trong đó Đảng lãnh đạo công tác tôn giáo, chính quyền quản lý các hoạt động tôn giáo, Mặt trận, đoàn thể làm tốt công tác vận động đồng bào tôn giáo; các ngành phối hợp trong việc tham mưu, đề xuất với chính quyền giải quyết các nhu cầu tôn giáo, không ngừng nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác tôn giáo trong thời gian tới□

1. Báo Sài Gòn Giải phóng, ngày 28-10-2005.

2. Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Hội nghị lần thứ bảy BCH TƯ khoá IX, NXB. CTQG, H.2003, tr.48.